

מפניני הפרשה - מאמר

מדוע נטעו את העצים?

המשכן היה עשוי מעצי שיטים עומדים, מצופים זהב עשר אמות גובהם. והז"ל שואלים, מניין היו להם עצי שיטים במדבר?
 משיבים על כך הז"ל: אברהם אבינו ידע ברוח קדשו כי בני בניו עתידים להיגאל וללכת למדבר, ולהצטוות שם לבנות משכן לה', שישמש כמקום להשראת השכינה. ולא יהיו להם שם עצי שיטים, חמרי גלם לבניית המשכן. מה עשה, עמד ונטע נטיעות, שתל עצי שיטים. במשך מאתיים שנה גדלו העצים לאילנות גדולים ועבים, וכשירד יעקב למצרים קצצם, והביאם עמו. כאשר בא משה רבינו ובישר לישראל את בשורת הגאולה. ובהמשך משה ואהרן בשליחותו של הקב"ה היכו את המצרים עשר מכות קשות ויציאת מצרים התאפשרה, ידע העם שהוא יוצא למדבר לארץ לא זרועה. אבל בחזק אמונתו, בתוקף בטחונו בה' - "גם צידה לא עשו להם". למה להם להכין צידה אם הם אורחיו של הקב"ה, מוזמנים לסעוד על שולחנו, מי ישתמח להביא עימו אוכל?

גם כאשר רצה הקב"ה שהם יצאו ממצרים ברכוש גדול, אמר זאת בלשון בקשה: "דבר נא באזני העם, וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב" - מכיון שהעושר לא עניין אותם. לו זו בלבד, אלא שהיה עליהם למעמסם! מה הם כן נמלו איתם, מיוזמתם? עצי שיטים. את העצים העתיקים שיעקב אבינו הביא. נמלום על שכמם, או על המוריהם - ויצאו אל המדבר. שיהיו נכונים לציווי לבנות את המשכן.

יש לשאול, מהו המסר שבדבר. שהרי כשם שבני ישראל סמכו על הקב"ה שימציא להם מזון במדבר, יכולים היו לסמוך עליו שימציא להם עצי שיטים לבניית משכנו. אם אברהם אבינו יכול היה להכין מבעוד מועד מטע עצי שיטים, על אחת כמה וכמה שהקב"ה, קורא הדורות מראש, יכול היה להכין נווה מדבר בקרבת הר סיני.

לשם מה טרח אברהם אבינו ונטע את המטע, לשם מה טרח יעקב אבינו לשאתו למצרים, לשם מה טרחו בני ישראל לשאת עצים אלו על שיכמם בצאתם. נראה לומר שהמשכן המקודש, שבו ארון הברית ובתוכו הלוחות ועשרת הדיברות. משכן לתורה הנתונה מסיני. המשכן היה מקום עבודת ה', הקרבת הקרבנות, הקטרת הקטורת והעלאת הנרות. המשכן היה מקום השראת השכינה. מהו חומר הגלם ממנו נבנה המשכן? - האמונה והטהרה. ומהיכן זה בא?

התשובה: מהאבות, מהעצים שנטע אברהם אבינו, מהעצים שגדלו במשך מאות בשנים והושקו בדמעותיהם ובתפילותיהם של אבותינו. אותם שמרו ונצרו בגלות הדוויה, ואותם נמלו עימם בעת גאולתם, מהם בנו את המשכן, וזו כוונת רש"י שפירשי: "זה אלי - אלוקי אבי הוא. לא אני תחילת הקדושה, אלא מוחזקת ועומדת לי הקדושה ואלוקותו עלי מימי אבותי!"

כמה דברים אלו מזהיבים - אנו מקימים משפחות, מעצבים דורות, מגדלים ילדים, פרחים זכים. ומצפים לרוות מהם רוב נחת, לראותם פורחים ומלבלבים, מאושרים ובונים בתים לתפארת, משכן משלהם. משכן לתורה ולקדושה. ועלינו לדעת, שאם רצוננו בכך - עלינו לספק להם את חומר הגלם - להשריש בהם את היסודות והשורשים!!!

בין אדם לחבירו

לעולם אל יעודד אדם הצעת שידוך, כשאין לו כל ידיעה או סבירות להצלחת ההצעה, וכן אסור ליועץ למנוע התקשרות בין צדדים, אלא אם כן התנגדותו מבוססת על ידיעות ממקור ראשון שנבדקו ונתתו היטב היטב. אם יועץ עודד את הפונה אליו להמשיך בשידוך מסוים, אך הלה התעלם מעצתו, אסור ליועץ להסיק מכך שאותו אדם "פשוט אינו רוצה להתחתן", או "בלתי מסוגל להיכנס למהויבות" או ש"יש לו ציפיות בלתי מציאותיות". קביעות כאלה משמעותן דיבור לשון הרע ואולי הוצאת שם רע.

שואל ומשיב

שאלה: מה הדין של עציצים בבית ובמשתלות לגבי ערלה?

תשובה: עפ"י מה שפסק מרן בשו"ע בסימן רצ"ד סעיף כו' - עץ שגדל בתוך בית חייב בערלה, כי העיקר לגבי ערלה, שהעץ יהיה נטוע בארץ, והגג שמעליו אינו פוטרו מערלה. וכן עץ שנמוע על גג בית חייב בערלה, ואף שאוויר הוציץ בין הגג לקרקע, כיוון שהגג עצמו מחובר על ידי הקירות לארץ, הגג עצמו נחשב כחלק מהארץ והעץ שעליו נחשב כנטוע בארץ.

הנוטע שתיל בעציץ נקוב, נחשב כנטוע בארץ, ומתחיל למנות שנות ערלה. וכן הנוטע עץ בעציץ חרס שאינו נקוב, נחשב העץ כנטוע בארץ וחייב בערלה, שהואיל ושוורשיו יכולים לבקוע את החרס, גם לפני שהם בוקעים אותו הם נחשבים כיונקים מהארץ. אבל עץ שגדל בעציץ של מתכת או פלסטיק פטור מערלה, מפני שברור שהשורשים אינם יכולים להדור אותו.

בעקבות פיתוח הקלאות בשכלול הדישון והשקיה, עצים רבים מסוגלים להניב פירות רבים בשנה השלישית. וכיוון שהפירות אסורים בהנאה, ויש הפסד מכך שהעצים תופסים אדמה יקרה בחינם, מצאו עצה: לקיים את העצים במשך כשנתיים במשתלות בתוך עציצי פלסטיק נקובים, שם הם תופשים מקום קמץ ועלות החזקתם נמוכה, ובשנה השלישית מעבירים אותם לאדמה, כדי שיתחזקו בקרקע ויניבו פירות רבים בשנה הרביעית שפירותיה מותרים.

למעשה, כיוון שעציץ שאינו נקוב העשוי מפלסטיק פטור מערלה, כדי שזמן שהיית הנטיעות בעציצים יחשב לשלוש שנות הערלה לכל הדעות, צריך להקפיד על שני דברים: א' - שיהיה בעציץ נקב כשיעור שורש קמץ שעל ידו הוא יחשב כמחובר לאדמה, ונהגו להחמיר שיהיה הנקב בקוטר 2.5 ס"מ. ב' - בעת שמעבירים את השתיל מהעציץ לאדמה, צריך שהגוש שמביב השורשים לא יתפרק. בדיעבד גם אם רובו התפרק, כל זמן שיש לשורשיו גוש אדמה שהם מושרשים בו, הוא יכול עדיין להתקיים על ידו, ואין צורך לחזור לספור לו שלוש שנים. אבל אם כמעט כל הגוש התפרק, עד שיש לחוש שבלא הנחתו באדמה, גם על ידי השקיית הגוש ומיפוחו, לא יוכל להתקיים ארבע עשר יום, יש למנות לו שלוש שנים לערלה מתחילה. (מתבסס בעיקרו על פניני הלכה)

מפניני הפרשה - רעיון

הכרובים שווים או שונים?!

התורה מצווה לגבי ארון הקודש לעשות לו כרובים: "ועשית שנים כרבים זהב מקשה תעשה אתם משני קצות הכפרת" (פרק כה' יח')
 על נוסח הציווי בתורה עולה שאלה - המילה "שנים" אם היא מתארת את מספר הכרובים שיש לעשות לכאורה מיותרת!! האם לא מספיק היה לכתוב "ועשית כרבים", ונדע שיש לעשות שניים, עפ"י הכללהידוע ש"מיעוט רבים שנים", וממילא היינו עושים שני כרובים, ומדוע כתוב כמפורש "שנים"?

נראה להשיב לשאלה זו, על פי דברי הנצי"ב בפירושו העמק דבר לפסוק זה שהדבר בא ללמדנו ששני הכרובים צריכים להיות שווים: "...והנה לפי הכלל ריש פרק שני שעירי, דבכל מקום דכתיב שני והוא מיותר דסתם רבים שנים והכא נמי סתם כרובים שנים, אלא שני שיהיו שוין זה כזה..." אבל בדבר אחד לא היו שווים: "...מיהו בדבר אחד לא היו שוין, דלחודא היה צורת זכר ולחודא צורת נקבה כדמוכה בימוא נד. והיינו דכתיב שנים, דמשמע זוג כרובים אחד זכר ואחד נקבה..." ויש לשאול: מדוע ציווה הקב"ה עלינו ליצור כרובים שווים בכל, אך שונים בזה שאחד זכר ואחד נקבה?

נראה להשיב שיש בזה לימוד גדול, על גדולת הקב"ה, כדברי הז"ל בסנהדרין לו. "אדם טובע כמה מטבעות בהותם אחד כולן דומין זה לזה, ומלך מלכי המלכים הקב"ה טבע כל אדם בהותמו של אדם הראשון, ואין אחד מהן דומה לחברו". אולם עדיין יש לברר מדוע ציווה הקב"ה שאחד יהיה כפני זכר ואחד כפני נקבה? נראה להשיב שרצה הקב"ה להעביר בזה מסר חשוב בעניין שהעולם כיום מתבלבל בו - אמנם מבחינה ערכית כללית הזכר והנקבה שווים הם, אבל שונים הם במהות, ולכל אחד מהם תכונות וייעודים שונים.

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:		נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:	
חנינה בת תמו מור יוסף ע"ה	אסתר בת מרים כהן ע"ה	פרץ עטיה ע"ה בן כוכבה ה"ו	רחמים בן שוקרולה דרשן ע"ה
סולמנה בת לאה כהן ע"ה	שולמית בת שמואל פרנקל ע"ה	רוחב (סעיד) בן הממה עיקן ז"ל	אדוניהו בן רפאל הכהן ז"ל
מלכה בת יצחק צבי פרנקל (לקסמברג) ע"ה		שלמה בן יהיא קרני ע"ה	אלכסנדר בן דוד (וייס) ע"ה
			ר' אבא בן טובה אהנוב ז"ל

שבת קודש פרשת תרומה מפטירים

"זה' נתן חוכמה לשלמה"
(מלכים א' פרק ה' - כו')

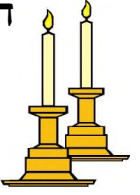

פרסומים תורניים
בהלכה, הגות, אגדה ופרשת שבוע
ע"ש ששון בן שמחה לבית בוחניק ז"ל

כפ"ד ג' להודש אדר א' התשע"ט
שנה עשרים וחמש גליון מספר 22
יצא לאור ע"י שמעון בוחניק
רב קהילה בישוב חשמונאים

חשמונאים (שעון חורף)

כניסת השבת: 17:00
יציאת השבת: 17:59
זמן רבנו תם: 18:35

השמעת קול בשבת עפ"י פסיקת מרן בשו"ע שלח' ופוסקים אחרונים

אכן, כבר פשט המנהג בכל ישראל ובכל המקומות לתת על הספר תורה פעמונים המשמיעים קול, ואין בזה איסור משום משמיע קול בשבת. וכן כתב בספר ילקוט יוסף שבת חלק ה', שפרוכת שתלויים בה פעמונים המשמיעים קול עם הזות הפרוכת בעת פתיחת ההיכל, אין צורך להסירה מערב שבת, שהרי פעמונים אלה עשויים לצורך מצוה להודיע לעם על פתיחת ההיכל, ואינו קול של שיר. ומטעם זה נראה שאין לאסור לכוש בגד שארוגים עליו פעמונים קטנים (מצוי בכגדי תינוקות), למרות שמשמיעים קול, מאחר ובעיקרם עשויים הם לגוי יופי הבגד, ולא לשם השמעת קול. וכן כתב בספר ילקוט יוסף שבת חלק ה', שמותר להנעיל בשבת ילדים קטנים נעליים שיש בהם פעמונים קטנים ומשמיעים קול עם הליכת הקטנים, ואין לחוש בזה לאיסור משמיע קול בשבת. אולם מה שמצוי באחרונה במנעלים שיש בהם מנורה קטנה הנדלקת עם הדריכה על הקרקע, הדבר פשוט שיש להוציא מערב שבת את הסוללה, כדי שיוכלו להנעיל את הילדים במנעלים אלה בשבת.

לנגן בכלי שיר בשבת ויו"ט ע"י גויים

מרן בשו"ע בסעיף ב' כתב שיש מתירים לומר לגוי לנגן בכלי שיר בהופות. המשנה ברורה הסביר, שזה מפני שאיסור השמעת קול בכלי שיר אינו אלא איסור דרבנן, גזירה שמא יתקן כלי שיר ואיסור אמירה לגוי היא איסור מדרבנן, נמצא שיש כאן שבות דשבות, ובמקום מצוה, שאין שמחת התן וכלה אלא בכלי שיר ומותר, אולם כבר העידו גדולי הדורות שלפנינו כי מנהג זה שקע, ואין נוהגין בקהילת קודש לנגן בכלי זמר על ידי גויים, לא לכבוד שמחת התן וכלה ולא לכבוד שבת ויו"ט ושאר שמחות מצוה, ואפילו באים מעצמם יש למנוע בעדם, ואסור לפרוץ גדר בזה. ולגבי עריכת מכשירי זימרה ודיבור מערב שבת כדי שיעלו בשבת, גם כן בכלל האיסור הגמור, הן משום שיש בזה זילותא דשבתא ואוושא מילתא, והן מפני הגזירה - שמא יבוא לתקנו, אם ישתבר או אם יארע בו איזה תקלה שבגללה אינו מנגן, או אינו מנגן יפה. אמנם אין בכלל האיסור לשמוע קול זמר אשר הנכרי מנגן לצורך עצמו בכלי שיר (כשאינו בו משום שירי עגבים וניוול), ובלבד שלא ינגן היהודי בפיו והנכרי ילוונו בכלי זמר. כמו כן אין איסור כלל לבן הויץ לארץ הנמצא בארץ ישראל להשתתף ביום טוב שני בשמחת בית השואבה ובשאר שמחות אשר יש שם כלי זמר המשמיעים לכבוד בני ארץ ישראל, ולרקוד ולשמוח עמהם, אבל קבוצה של בני הויץ לארץ הנמצאים בארץ ישראל אסור להם להזמין בן ארץ ישראל או נכרי לזמר בעבורם בכלי זמר.

פינת העורך

אומרים חכמי ישראל, עשרת הדברות היו כתובים כך, על הלוח האחד נחרתו המצוות שבין אדם למקום, ועל הלוח השני נחרתו המצוות שבין אדם לחברו. ורומזת התורה: "ופניהם איש אל אחיו", פירוש שני הלוחות הייכים להיות צמודים זה לזה פנים אל פנים, ואין להפריד את המצוות שבין אדם לחברו מן המצוות שבין אדם למקום - אם כן, השגת השלמות על ידי כל יהודי מתממשת רק בקיום כל מצוות התורה כחטיבה אחת.

דברים האסורים בשבת משום השמעת קול

איסור השמעת קול בשבת הוא איסור 'שבות' מדרבנן, גזירה שמא יתקן כלי שיר. למעשה איסור השמעת קול נחלק לשלושה אופנים:

א. כלי המיועד להשמעת צלילי נגינה או לזווי שירה זימרה, כגון תוף, הליל וכדומה אסור להשמיע בהם שום קול, וגידרם כמקוצה לגבי שבת ויו"ט ככלי שמלאכתו לאיסור ומותר למלטלו בשבת ויו"ט לצורך גופו ומקומו, בתנאי שנהררים לא להתכוון להשמעת צלילים תוך כדי מילטולו.

ב. כלי המיועד להשמיע קול הכאה בשביל לעורר את תשומת הלב, כגון פעמון מכני שנמצא על דלת והנוקש בו מעורר תשומת לב שיפתחו לו את הדלת: לדעת מרן בשו"ע מותר להשתמש בו בשבת, ולדעת הרמ"א אסור להשתמש בו, אלא אם יש צורך גדול או שעת דחק.

ג. כלי שאינו מיוחד להשמעת קול, כגון סכו"ם וכן אבריו של האדם (ידיים ורגליים), אין לרקוע או להקיש בהם כדי ללוות ולהנעים שירה וזמרה, אלא אם כן עושים זאת בשינוי.

שריקות וציפצופים

מותר לאדם לשרוק בפיו, כדי לקרוא לחברו, וכן מותר לאדם לשרוק בפיו, אפילו אם הוא מומחה היודע להוציא קולות בפיו כדוגמאות כלי שיר ממש, אין בזה איסור, מפני שלא גזרו חז"ל "שמא יתקן כלי שיר" אלא לגבי מי שמשמיע קול על ידי איזה כלי או מעשה אבל לא על ידי פיו.

אבל לשרוק בעזרת כלי כגון משרוקית וכדומה, אם באמצעותה מוציאים קול נעימה כעין כלי שיר אסור הדבר בהחלט, ואם מוציאים קול שבא לעורר את תשומת הלב בלבד, הדבר שנוי במחלוקת מרן בשו"ע והרמ"א, שלדעת מרן מותר, ולדעת הרמ"א אסור, אם אין בזה צורך גדול או שעת הדחק.

פעמונים בפרוכת ובכתרי התורה ובכגדים

במשנה ברורה ס"ק ו' הביא מהלקת בין ה"ז לבין הש"ך, בעניין הפעמונים שבפרוכת, בכתר וב"רימונים" של ספר התורה. לדעת ה"ז אסור לתלותם בשבת, משום שהם משמיעים קול כשפותחין את ארון הקודש, או כאשר מולכים את ספר התורה. והש"ך הולק עליו, במענה שלצורך מצוה מותר, שהרי עושים זאת כדי שישמעו העם ויעמדו לכבוד התורה, ובמענה שאותו אדם הפותח הפרוכת לא מתכוין להשמיע הקול כלל כי אם ליטול את ספר התורה (מגן אברהם ס"ק א').

ולהלכה רוב גדולי הפוסקים האחרונים התירו זאת לכתחילה מכח הטענות הנ"ל ועוד. בדברי שו"ע הרב סעיף א' מתבאר שעפ"י הטענה שהוא לצורך מצוה, יש להתיר זאת, ואפילו מתכוון לשם השמעת קול, כיון שאינו קול שיר בנעימה ובנחת, אלא צלצל פעמונים בעלמא.

ובזמננו יש להתיר זאת גם לשיטת ה"ז, כי הקהל נעמד על רגליו בעת הכרות הש"ץ אתה הראית ובפתיחת הארון, והפעמונים התלויים בכתרי הס"ת ובעצי החיים עיקרם לגוי בלבד, ואכן בדרך כלל בקושי נשמע קולם כשמקשקים זה בזה, ומה שאסר ה"ז הוא בפעמונים גדולים קצת עם עינבל שקולם נשמע היטב.

מרכות מכלל ה"ח

ברכות מעומק הלב וברכת מזל טוב לחיים ומרים עטר הי"ו ולכל בני משפחותיהם ובכלל לסבא רבה יוספה (בבי) הי"ו לרגל הולדת בנם אשר אברהם הי"ו והכנסתו בעיתו בבריתו של אברהם אבינו ע"ה. יהי רצון שתזכו לגדלו באושר, שמחה ונחת לאהבת תורה ויראת שמים, וימצא הן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

מרכות מכלל ה"ח

מזל טוב וברכות מעומק הלב לבהור היקר נהוראי נאמן הי"ו ולכל בני משפחתו לרגל הגיעו למצוות. יהי רצון שיוצר המאורות יאיר את דרכך, וישלח ברכה והצלחה בכל מעשי ידך לטובה ותזכה לעבוד את ה' בשמחה ונחת ומתוך אהבת תורה ויראת שמים ותמצא הן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא

"שונה הלכות" – הלכה ומקורה

בהמשך הביא בערוך השולחן בסעיף ד' מחלוקת בשאלה: האם הלכה זו מתייחסת גם לקריאת המפטיר שהיא למעשה חזרה על פסוקים שכבר קראו. ועוד הוסיף שם מקומות בהם אין מפסיקים והביא מקור כסימוכין לדברי הרמ"א שיש להתחיל ולהפסיק בפסוקים שעניינם טוב לישראל.

"...ויכוין שיתחיל תמיד בדבר טוב ויסיים בדבר טוב כדכתיב אל תעמוד בדבר רע..."

'משנה ברורה'

במשנה ברורה סימן קלח' ס"ק ג' כתב שההלכה לא לקרוא בפרשה פחות משלושה פסוקים היא לגבי לכתחילה, אך בדיעבד אין זה מעכב. ובס"ק ו' הוסיף עניין בקריאת התורה שנובע מזהירות בכבוד האדם: **"...כתב בספר חסידים סימן תש"ע יזהר החזן שלא יקרא למי שהוא עור או פסח בפרשה עורת או שבור או למי שראשו נתק בפרשת נתקים ולא יקרא למי שחשוד על עריות בפרשת עריות וכן בכל דבר ודבר..."**

'פסקי תשובות'

בספר פסקי תשובות סימן קלח' כתב שפעמים רבות החלוקה שכתובה בחומשים, אינה מבוססת על הכללים.

"...פרשה היינו פתוחה או סתומה, ולא מה שעולם קורין פרשה דהיינו שני שלישי וכו' והוא טעות גמור. ובספר מאורי אור מרעיש על זה וכותב שאיזה מקרי דרדקי חילק את הפיסקות שני שלישי וכו' ומאריך להראות טעויות רבות בהנדפס בחומשים שהחליט לפי הבנתו ובהרבה פעמים מפסיק באמצע ענין וכיוצא בזה..."

באות ה' הרחיב בעניין שכתב המשנה ברורה לא לקרוא לאדם בעל מום בגוף או כנפש לפרשה שמוזכר מומו.

'ילקוט יוסף'

להלן מספר הלכות שהובאו בספר ילקוט יוסף בפרק קריאת התורה כסימן קלח' מעיפים ב' עד ה' בעניין זה.

סעיף ב' – "אם טעה הקורא בתורה וסיים הקריאה לעולה סמוך לתחלת פרשה פחות משלושה פסוקים, וכבר בירך העולה ברכה אחרונה, אין צריך לחזור ולקרא עוד פסוקים עד הפרשה. והעולה אחריו נכון שיקרא פסוק למפרע, ולא יתחיל הקריאה בפסוק אחד או שנים לפני פרשה."

סעיף ג' – "במקום שיש פרשה שחמשה פסוקים בסוף פרשה, יש להתחיל לקרוא למפטיר את כל החמשה הפסוקים, ולא לקרוא רק שלשה הפסוקים האחרונים."

סעיף ד' – "אם נמצא טעות בספר תורה ומוציאין ספר תורה אחר, וקוראין בו ממקום שפסק, (מתחלת אותו הפסוק), אף על פי שלא נשתייר אלא שני פסוקים, או פסוק אחד, לפני פרשה, אין צריך להקדים ולקרא פסוק אחד או שני פסוקים למפרע, אלא קוראין לו אפילו שתי פסוקים הסמוכים לפרשה, וממשיך בפרשה שאחריה. אבל אם מסיים את קריאתו לעולה בפרשה צריך לחזור פסוק אחד או שנים, כדי שיקרא לעולה בספר תורה השני לכל הפחות שלשה פסוקים."

סעיף ה' – "אם טעה השליח צבור הקורא בתורה, וקרא חצי בפרשת נשיא אחד, וחצי בפרשת נשיא אחר, לא יצאו ידי חובת הקריאה, וצריך לחזור ולקרא כהוגן."

סיכום

את כל התורה חילק משה רבנו לפרשות פרשות, חלקן פתוחות וחלקן סתומות. בקריאה לעולים לתורה יש להקפיד על הכללים הבאים: לכל עולה לתורה יש לקרוא לפחות שלושה פסוקים. אין לקרוא בפרשה פחות משלושה פסוקים ואין להפסיק קריאה של עולה לתורה, באופן בו נשארו בפרשה פחות משלושה פסוקים.

מספר פסוקים שקוראים או מותרים בפרשה מקור בתלמוד

את כל התורה חילק משה רבנו לפרשות פרשות, חלקן פתוחות וחלקן סתומות. קריאת ראש חודש מורכבת משלוש פרשות: פרשה א': "וידבר ה' אל משה לאמר: צו את בני ישראל", פרשה פתוחה ובה שמונה פסוקים. פרשה ב': "וביום השבת", פרשה סגורה ובה שני פסוקים. פרשה ג': "ובראשי חודשיכם" פרשה סגורה ובה המישה פסוקים.

בראש חודש יש ארבעה עולים לתורה. הגמרא במסכת מגילה דף כא: דנה בשאלה כיצד יש לחלק את קריאת הפסוקים בין ארבעת העולים לתורה, ומתוך דיון זה עולים הכללים הבאים: לכל עולה לתורה יש לקרוא לפחות שלושה פסוקים. אין לקרוא בפרשה פחות משלושה פסוקים וכן אין להפסיק קריאה של עולה לתורה, באופן בו נשארו בפרשה פחות משלושה פסוקים. מהגמרא הזו עולה, שכללים אלו יוצרים בעיה בחלוקת הפסוקים שקוראים לכל עולה לתורה בקריאת התורה בראש חודש.

בהמשך הגמרא שם בדף כב. מביאה מחלוקת אמוראים בשאלת הפתרון לבעיה זו כולל הטעם והיסוד לדעתו של כל אמורא במחלוקת זו.

לדעת רב – "דולג" כלומר חוזר לעולה הבא על פסוק שכבר קראו. ולדעת שמואל – "פוסק", כלומר מחלקים פסוק אחד לשניים, כך שחלקו קורא עולה אחד ואת חלקו השני קורא העולה הבא. להלכה נפסק כדעת רב: "דולג".

רמב"ם

הרמב"ם בהלכות תפילה ונשיאת כפים פרק יב' הלכה ג' פסק להלכה את כל הכללים שבגמרא הנ"ל לגבי הפסוקים שקוראים בתורה: כמה פסוקים קוראים לכל עולה, כמה פסוקים לפחות קוראים בפרשה וכמה פסוקים לפחות יש להשאיר בפרשה במקום בו מפסיקים את הקריאה.

ובהתאם לזה פסק הרמב"ם בהלכות תפילה ונשיאת כפים פרק יג' הלכה ד' את חלוקת הפסוקים בין ארבעת העולים לתורה בראשי חודשים, כדעת רב ש"דולג". **"ובראשי חדשים, הראשון קורא שלשה פסוקים מפרשת צו, והשני חוזר וקורא פסוק ג' שקרא הראשון ושני פסוקים שאחריו כדי שישיר בפרשה שלשה פסוקים, והשלישי קורא שלשה פסוקים ששייר השני עם וביום השבת, והרביעי קורא ובראשי חדשיכם..."**

פסיקת הטור

כללים אלו לגבי כמה פסוקים לפחות קוראים בפרשה וכמה פסוקים לפחות יש להשאיר בפרשה במקום בו מפסיקים את הקריאה, נפסקו להלכה גם בטור כסימן קלח'.

פסיקה להלכה בשו"ע

כן פסק להלכה מרן בשו"ע כסימן קלח' סעיף א' והרמ"א הדגיש, שאין הבדל בזה, בין פרשה פתוחה לסתומה.

"הקורא בתורה לא ישיר בפרשה פחות משלושה פסוקים, מפני היוצאים אז מבית הכנסת שיאמרו: העולה אחריו לא יקרא אלא שני פסוקים הנשארים, וכן לא יתחיל בה פחות משלושה פסוקים, מפני הנכנסים אז בבית הכנסת, שיאמרו שלא קרא הראשון אלא שני פסוקים. הגה: ואין חילוק בין פרשה פתוחה לסתומה, ופרשה שאינה רק שני פסוקים, מותר לשייר בתחלה ולהפסיק שם...ויכוין שיתחיל תמיד לקרוא בדבר טוב, ויסיים בדבר טוב..."

ערוך השולחן

בספר ערוך השולחן סימן קלח' סעיף א' מבאר איך הטעם לחלוקה זו – "מפני היוצאים" מסתדר עם ההלכה שאין לצאת באמצע קריאה בתורה. **"...ואף על גב שאינו נכון לצאת בעת קריאת התורה מ"מ חששו מפני שבין גברא לגברא מותר לצאת אם צריך לכך כמו לנקביו וכיוצא בזה..."**

קול ששון

המסכה pe

פרשת תרומה

בצלאל בן חור נבחר למלאכת בניית המשכן

כששמעו הנשיאים את תשובתו של משה אמרו לעצמם: "אם כן, נמתין עד אשר ינדבו כל העם את נדבתם ואחר נביא אנו את החסר". שמעו בני ישראל את דברי משה ונחפזו מיד איש איש להביא את תרומתם לה'. הביאו בני ישראל אל משה כסף, זהב, נחושת ודברי ערך רבים. גם נשותיהם ובני ביתם תרמו ברצון ושמחה את תכשיטיהם, כדי לכפר על הטא העגל, שנעשה מזהב ומתכשיטי הנשים. הביא כל איש את תרומתו, וכל חכם לב תרם מהכמתו ומעצתו, איש איש לפי מקצועו ולפי כישוריו. נכנסה הברכה כמה שהביאו ישראל, ומכיוון שכה גדול היה רצונם להביא ולתרום, מצאו עוד ועוד, ואפילו במן שהיה יורד, נכנסה ברכה וירדו בו אבנים טובות ומרגליות. אמר הקב"ה למשה: משה - מלך עשיתך, ואין דרכו של מלך לעסוק במלאכה. בצלאל היה נכדו של חור בן מרים, אשר נהרג על ידי ישראל כאשר ביקש למנוע אותם מעשיית העגל. אמר הקב"ה לחור כאותה שעה: "חייך שאני פורע לך, כל הבנים שיצאו מחלציק, אני נותן להם שם טוב בעולם". ואכן - בצלאל נכדו בנה את המשכן, ושלמה שיצא ממנו בנה את בית המקדש.

הקב"ה מבקש לשכון בתוך עמו האהוב עם ישראל

אחד הכללים בלימוד התורה הקדושה הוא: "אין מוקדם ומאוחר בתורה" לדוגמא: לדעת רבים מגדולי ישראל הציווי בפרשתנו להקים את המשכן וכליו, נאמר אחרי הטא העגל שיוספר מאוחר יותר, בפרשת כי תשא. ביום הכיפורים סלח ה' לישראל ונתכפר להם הטא העגל. בו כיום אמר הקב"ה למשה: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" - כדי שידעו כל האומות שנתכפר להם הטא העגל. לכן נקרא המשכן "משכן העדות" - עדות לכל העולם שה' שוכן במקדשם של ישראל. לא רצה הקב"ה שאומה אחרת תעשה משכן עבורו אלא העם האהוב עליו - עם ישראל, ועל כן ציווה על ישראל להפריש לה' תרומה, ולהקים לו משכן. שאל משה רבנו את הקב"ה: הן השמים ושמי השמים לא יכלולך וכיצד אתה אומר "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"? ענה לו הקב"ה: לא כן הוא, כי אצמצם שכונתי למטה למען עמי ישראל. עזוב אני את בית המקדש העליון ויורד לגור בין בני. כאשר אמר משה לבני ישראל כי ה' מצווה לעשות לו מקדש, מיד עמדו נשיאי השבטים ואמרו: משלנו נעשה את המשכן, אמר להם משה: לא רד ציווי ה' שלא אמר לי "ויסחו מאת רל איש מוישראל"

שאלות מהפרשה

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ח' (המשך)

שאלות לכיתות א' עד ג' (חלקן מאוצרות התורה)

- מדיכן היו לבני ישראל במדבר עצי שיטים?
 - א. קנו מהעמים שפגשו בדרך.
 - ב. נטעו עצים לצורך המשכן.
 - ג. יעקב כבר השב על זה במצרים.
 - ד. גם במדבר ניתן למצוא.
- האם כלי הקודש שבית המקדש צריכים להיות זהים לאלו שבמשכן?
 - א. במשכנים כן, ובבית המקדש לא.
 - ב. במקדש הראשון כן, ובשני לא.
 - ג. אינם חייבים להיות זהים.
 - ד. חייבים להיות זהים.
- מה צריך להיות משקל הזהב ממנו תעשה המנורה וכליה? (פרק כה)
 - א. לפחות כיכר זהב טהור.
 - ב. כיכר זהב טהור, לא פחות ולא יותר.
 - ג. משקל השווה למשקל הכרובים.
 - ד. אף תשובה לא נכונה.

- לאיזה מבלי המשכן היו כדים בתוך טבעות, כדי לשאת אותם?
 - א. לארון ולמנורה.
 - ג. לארון, למנורה ולכרובים.
 - ד. לארון ולשולחן.
- מדוע לא עסק משה רבנו בעצמו בבניית המשכן וכליו?
 - א. לא מתאים לנביא לעסוק במלאכה.
 - ב. לא היה בקי באומנות.
 - ג. היה מלך ולא מתאים למלך לעסוק במלאכה.
 - ד. כל התשובות נכונות.
- איזה מבלי המשכן מוזכר בפרשתנו?
 - א. הארון, המנורה והשולחן.
 - ב. הארון, המנורה, השולחן והמזבחות.
 - ג. הארון, המנורה ומזבח הנחושת.
 - ד. הארון המנורה ומזבח הזהב.
- את איזה מבלי המקדש התקשה משה לעשות?
 - א. הארון הכרית.
 - ב. השולחן.
 - ג. המנורה.
 - ד. הכרובים שעל הארון.

שאלה עפ"י פירוש הרמב"ן - כיתות ד' עד ח'

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ח'

- "... ואת תבנית כל פליו וכן תעשו" (פרק כה) מה הכוונה "וכן תעשו"?
 - א. תעשו בדיוק כפי שהראיתך.
 - ב. כסדר זה, את המשכן ואחריו הכלים.
 - ג. כך תעשו לדורות אם יאבד איזה כלי.
 - ד. תעשו בזריזות בלי להתעכב.

- את איזה מבלי המקדש התקשה משה לעשות?
 - א. הארון הכרית.
 - ב. השולחן.
 - ג. המנורה.
 - ד. הכרובים שעל הארון.

שאלה עפ"י פירוש האיבן עזרא - כיתות ד' עד ח'

- "... ושש משוך מעשה רקם" (פרק כו) מה השוב יותר "הושב" או "רוקם"?
 - א. שניהם חשובים באותה מידה.
 - ב. "מעשה רוקם" חשוב יותר.
 - ג. "מעשה הושב" חשוב יותר.
 - ד. בכלים "הושב" וביריעות "רוקם".

לימוד פורה ומהנה

התשובות הנכונות לפרשת בשלח:

- 1-ג' 2-ב' 3-ב' 4-ד' 5-ג' 6-א' 7-א' 8-ג' 9-א' 10-א'

